

בעזרת הצור

המלים פעלו

עניינא דסדרא

ועניינא דיומא

פרשת השבוע ויומא דהילולא

בדרך אגדה ומוסר

שנאמרו בס"ד על ידי המלמד

הרב דוד הניג שינזי

שנת השס"ז - תשע"ב

בה"ת כלל הסידי מודיען עילית

פרשת פנחס

תחת אשר קנא לא'

פרשתינו פרשת פנחס, ובתחילתו המשך לפרשה הקודמת למסירות נפשו של פנחס להרוג את זמרי בן סלוא ואת כזבי בת צור.

וכך היה המעשה: כפי שסיפרנו כבר שלפני שהלך בלעם אמר לו לבלק: אף על פי שאני הולך לי, אלא הריני נותן לך עצה היאך תשלוט בהן, אם נעשית עצתי אתה נותן לי שכרי. אמר לו: אלוקיהם של אלו שונא זימה הוא והם מתאוים לכלי פשתן, בא ואשיאך עצה: עשה להן קלעים (אהלים) והושיבו בהן בנותיכם, ואתם שולטים בהן. אמר לו: והן (בני עמו) שומעין לי? אמר לו: הושב ביתך לפניהם, והן רואין ונשמעין לך.

באותה שעה עמדו מואבים ובנו להם קלעים מהר שלג עד בית הישימות והושיבו בהן בנותיהם מוכרות כלי פשתן וכל כלי חמדה. ובשעה שישראל אוכלין ושותין ושמחין ויוצאין לטייל בשוק, אומרת לו: אתה מבקש כלי פשתן הבאין מבית שאן? והיתה מראה לו, ואומרת לו: הכנס לפנים ותראה חפצים נאים... ואחר כך אומרת לו: הרי אתה כבן בית... ואוכל ושותה עד שמשיא אותו להתחתן עמה, ולעבוד עבודה זרה - בעל פעור.

ומפני עוונות אלו חרה אף ה' בהם וישלח בהם ה' מגיפה שנהרגו בה עשרים וארבע אלף. ואז אמר ה' למשה שיתחיל לטפל ולהעניש באלה אשר חטאו בבעל פעור. והאופן אשר ידעו מי חטא, היה על ידי השמש, שכל מי שחטא הענן נקפל מכנגדו והחמה זורחת עליו.

כיון שהתחיל משה וכל ראשי העם אלו הדיינים להרוג את החוטאים, נתקבצו שבטו של שמעון אצל זמרי בן סלוא שהיה נשיא שלהם, אמרו לו: אנו נדונין במיתה ואתה יושב ושותק? מה עשה? עמד וקבץ עם רב והלך אצל כזבי שהיא היתה בת צור (זה בלק), אמר לה: השמעי לי. אמרה לו: בת מלך אני, וכן צוה לי אבי: לא תשמעי אלא לגדול שבכם, כיוצא במשה רבך. אמר לה: אף אני רב השבט.

ראה פנחס זאת, בא למשה ואמר לו: מקובלני ממך "הבועל ארמית קנאין פוגעין בו", אמר לו משה אף אתה עשה זאת. הלך במסירות נפש, נכנס אל מחנה שמעון בא והרג אותם -

במדרש איתא בא וראה כמה ניסים נעשו לפנחס כשהרג אותם:

- דרכן לצווח - וסתם מלאך את פיהם בכדי שלא יתקבצו ויעכבוהו,
- נתן כח בזרועו לסבלן,
- ונתן כח במקל לעצור בהן (שלא ישבר),
- ולא נשמטו מן החרב,
- ולא הטיפו דם כדי שלא יתלכלך וכדי שלא ייטמא,
- וכמו"כ לא מתו כל זמן שהיו בידו שלא יטמא (בנשיאתו),
- והגביה המלאך את פתח האהל כדי שלא יצטרך להתכופף עם החרב.
- כשיצא עמדו בני שבטו לפגוע בו, בא מלאך והשחית בעם...

ועל זה קיבל פנחס שכר:

1. את הכהונה - דהנה פנחס לא נהיה כהן ממילא ע"י אביו אלעזר, שכן משיחת אלעזר אביו לכהן בז' ימי המילואים היתה לאחר שנולד הוא, וקדושת כהנים חלה ממילא רק על הנולדים מכאן ואילך, וממילא לא היה פנחס כהן מלידה ואף לא נמשח יחד עם אביו. מכל מקום עתה לאחר מעשה קנאות זו, קיבל את הכהונה לו ולזרעו אחריו.
2. שלא ימות לעולם - וכן היה שחי לאורך ימים ושנים, ועוד היה כהן גדול במשכן בהיותו בן שלש מאות שנה ועוד. ולאחמ"כ בסוף ימיו נהיה מלאך, ולאחמ"כ שוב נהיה אדם הלוא הוא "אליהו הנביא", ולאחמ"כ שוב עלה בסערה השמימה ונהיה המלאך אליהו.
3. שהוא בא ומשתתף בכל "ברית מילה" המתקיימת בבני ישראל. וע"ז חשוב להוסיף את המדרש אשר נאמר בשם הרה"ק רבי שלמה מקרלין זי"ע: שאלוהו בא ואמר להקב"ה - שאיך יוכל להשתתף בעת הברית אולי חטאו בעלי הברית ולא יוכל לעמוד בקנאותו בלי להעניש אותם, אמר לו ה' אמחול לבעלי הברית על חטאם. ואז אמר לו אליהו - שמא א' מהמשתתפים יהיה בחטאו? ואז הבטיח לו ה' שכל מי שישתתף בברית מילה תהיה לו כפרת עוונות. [ושמעתי פעם אומרים בשם א' הצדיקים: שאם לא שומרים אח"כ מחטאים, אזי הכל חוזר...]

תמיד בכל יום

בפרשת השבוע קוראים אנו על קרבן התמיד. לכאורה, קרבן מועט, שני כבשים בני שנה תמימים, ותו לא. אבל מה רבה פעולתו! "שני כבשים בני שנה", שהיו מכבסים עוונותיהם של ישראל, והופכים אותם נקיים מחטא כתינוק בן שנה! כך נאמר במדרש. ואנו תוהים: מה סגולתו של קרבן התמיד, במה היה כוחו כה גדול, יותר מכל קרבנות המוספים, יותר מכל התודות והעולות והשלמים? והתשובה: "שניים ליום, עולה תמיד". התדירות, הרציפות, הקביעות וההתמדה! שיהיה אך כבש אחד, אבל קבוע ותדיר. בוקר וערב, בלא הפסק. שאם יחול הפסק, כבר אין זה "תמיד".

בכל מיני מקומות בגמרא מובא דוגמאות של תמידות ורציפות:

- שאלו תלמידיו לרב אדא בר אבהו: "במה הארכת ימים?" אמר להם: "מימי לא הקפדתי בתוך ביתי, ולא ששתי בתקלת חברי, ולא כיניתי שם לחברי". "מימי!"
- שאלו תלמידיו את רבי פרידא: "במה הארכת ימים?" אמר להם: "מימי לא קדמני אדם לבית המדרש".
- שאלו תלמידיו את רבי נחוניא בן הקנה: "במה הארכת ימים?" אמר להם: "מימי לא נתכבדתי בקלון חברי, ולא עלתה על מטתי קללת חברי, וותרן בממוני הייתי".
- ויש עוד רבות בגמרא.

הצד השווה שבכולם - "מימי", העניינים שהקפידו עליהם התנאים היו חשובים ביותר, אבל לא דווקא אותו ענין שהקפידו עליו הם שהאריכו ימיהם אלא הענין זה ה-'מימי'... העקביות והתדירות.

צדיקים החשיבו מאוד את העניין של קפידא על מצוה אחת עד הסוף ולא לוותר ע"ז בשום פנים ואופן, וכדאיתא "כל העושה מצוה אחת, מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונוחל את הארץ - אמר רבי יוסי ברבי אבון, מי שייחד לו מצוה ולא עבר עליה מימיו".

וידוע הסיפור על אותו חייל שקיבל הרהור תשובה ורצה לעשות משהו לזה, והציע לו צדיק אחד שראשית יקבל עליו דבר אחד שעליה יעמוד ללא פשרות. פתחו ספר הלכה ומצאו בתחילה בדין נעילת המנעלים, שנועל ימין תחילה ואח"כ שמאל, ובא וקושר את שמאלו (לכבוד התפילין שקשירתו בשמאל) ואח"כ קושר לימינו.

והלה הקפיד על דבר זה, ואילו היה שוכח היה פושט מנעליו והיה נועלן מתחילתן. פעם אחת אירע הדבר שחייל זה נזכר לאחר שכבר בא לעמוד עם בגדודו, שהיום לא נעל את המנעלים כדין, חזר הוא אל מקום לינתו אע"פ שהדבר היה כרוך בעונש חמור לעזוב את הגדוד, אך ע"ז לא רצה לוותר. והנה מעשה שהיה כאשר חזר למקום גדודו לא מצא אף א' מחבריו בחיים שכן הופצצו ע"י פצצת אויב. בזכות מסי"נ לדבר זה ניצל בחיים, כמובן שדבר זה הביאו לשוב בתשובה שלימה...

בכל יום ויום יהיה כעיניך כחדשים

נחזור לענייננו: קרבן התמיד נצטוו בני ישראל להקריב בכל יום בבוקר ובערב. מיום הקמת המשכן ועד חורבן בית המקדש לא פסק התמיד, זהו קרבן שלכל עם ישראל חלק בו, והוא פותח את עבודות היום בבית המקדש, וגם חותם אותם בערב.

מצד אחד אין ערוך להתמדה, דבר הנעשה בקביעות ללא דילוגים וחיסורים מעלה עצומה לו וכנ"ל. אך מאידך סכנתו גם היא בצידו. ההרגל מקהה את הטעם שבעשייה ומכבה את ההתלהבות שבחידוש, וממילא הדבר נעשה כלאחר יד, בלי כוונה מעמיקה במיוחד.

על כן בא הפסוק לרמוז לנו "עולת תמיד העשויה בהר סיני" יש להקריב בכל יום את קרבן התמיד באותה התלהבות כמו בפעם הראשונה שהוקרב, בהר סיני.

מעשים רבים קבעו חז"ל בסדרי הקרבת התמיד כדי לרענן את ההתלהבות שבהקרבתו, ומהם- על ידי שקבעו שתערך הגרלה בכל יום מחדש מי יקריב כל איבר שבקרבתו ומי יעשה כל חלק ממעשה הקרבן.

כמה פעמים ביום נערכה ההגרלה הזו, לפי שלבי העבודה בבית המקדש. וכל זה כדי ללבות שוב את ההתרגשות וההתלהבות שבעבודת הקרבנות.

אף בבריאה מצינו את דבר ההתחדשות התמידית אשר ברא ה', "וירא אלקים את כל אשר עשה, והנה טוב מאוד" בכל הבריאה נאמר "כי טוב", ורק בסופה נאמר "והנה טוב מאוד". פירש רבינו הרמ"ק צ"ל, ש"מאוד" זה הוא על ההתחדשות שבבריאה:

- פריחה לאחר קמילה,
- זריחה מחודשת בכל יום לאחר הפסקה של לילה ושינה,
- שבת המפסיקה את הרצף של הימים ומביאה התחדשות,
- ראש חודש בתחילת חודש,
- כמו"כ ראש השנה יוה"כ וכל המועדים...
- התורה מחולקת לחומשים, והחומשים לפרשיות שכל זה מביא התחדשות...
- וכן בש"ס מסכתות, פרקים ומשניות...

אשר כל אלה מעניקים טעם מחודש לכל. ואף הלימוד, אם יעשה בתחושת התחדשות, יקבל תנופה וחיות: "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים".

בחיי היהודי מצוות רבות החוזרות על עצמן מידי יום ביומו ואף כמה פעמים ביום. דרוש שימת לב מיוחדת שלא לשקוע בהרגל מרדים הגורם שהמצוות ייעשו רדומות וכ"מצות אנשים מלומדה". כך בכל תפלה יש לשים לב ולהתבונן במה שנאמר, ולבקש ולהתחנן לפני חונן הדעת, הרוצה בתשובה, רופא חולי עמו ישראל, שיחון אותי ויתן לי כל צרכי. ולא לקרוא את התפילה כמין טקסט השגור, וע"ז מפורש המשנה במס' ברכות "העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים".

דוד המלך מבקש "שבתי בבית ה' כל ימי חיי... ולבקר בהיכלו" ולכאורה סתירה יש בפסוק שכן מצד אחד מבקש דהמע"ה שבתי בבית ה' כל ימי חיי, ומצד שני רוצה לבקר, ואנו יודעים שמבקר הינו לפרקים? אלא שכך ביקש דהמע"ה: למרות ישיבתי הקבועה בבית ה' ארגיש תמיד כמבקר לראשונה בהיכלו והיינו באופן שמח ומתרגש מכל מצוה.

מסופר על הרבי מאוסטרובצה זצוק"ל עבר ברחוב בלוויית משמשו, מבוסס בשלג העמוק בדרכו למצוות סנדקאות. מפנית הרחוב נשמע קולה הנוגה של מוכרת הכעכים, מצטנפת בבגדיה הקלים ואוחזת באצבעותיה המכחילות מקור במקל עליו מחורזים הכעכים החומים, קראה בקול רועד: "קנו כעך בפרוטה, כעך חם וטוב בפרוטה. כעך חם וטוב בפרוטה". מעטים היו העוברים ושבים, ראשם טמון בצווארונם וידיהם עמוק בכיסם. מי שם לב למוכרת המסכנה.

הרבי היה סנדק, טעם מה בסעודת המצווה, ברך את הנאספים ועשה דרכו חזרה. הלכו, והנה נשמע הקול הנוגה, הרועד: "קנו כעך בפרוטה, כעך חם וטוב בפרוטה, קנו כעך בפרוטה"... תמה משמשו של הרבי: "איך לא נמאס לה לחזור שוב ושוב על אותו משפט. אין ספור פעמים, בלי שינוי!"...

נשא הרבי עיניו, העיף מבט חטוף, והפטיר: "בדרכינו לברית היו שם תשעה עשר כעכים עכשיו ששה עשר".

"שלוש פרוטות בשעה", מילמל השמש בחמלה, "אבל לא זאת שאלתי. תמהתי איך לא נמאס לה לחזור שוב ושוב על אותה הקריאה!"

"על כך ענית", השיב הרבי. "אין היא חוזרת על אותה קריאה. עכשיו היא אומרת זאת על כעך אחר. בכל פעם על כעך תורן"... ואשר ע"כ לא נמאס לה אלא בכל פעם בהתחדשות מליאה.

באותו ענין מצינו בפרשתנו, שמכל ישראל לא נבחר כמנהיג אחר משה רבינו אלא יהושע בן נון. במה התייחד מכל ישראל? משום שהיה ניחון בהתלהבות נעורים והתחדשות: וכדכתיב בפרשת כי תשא "ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האוהל" על אף שמדובר בעת שהיה כבר לפחות בן 40. מה היה סוד התמדתו ומסירותו לרבו? חז"ל קראו עליו את הכתוב: "נוצר תאנה יאכל פריה, ושומר אדונו יכובד". "כדאי הוא יהושע ליטול שכר שימוש, שלא מש מתוך האוהל".

עומק נפלא צפון בדימוי שומר התאנה. כידוע, אין התאנה מבשילה פירותיה כאחד, כרוב העצים, אלא בכל יום מוצאים הבעלים תאנים חדשות שהבשילו, וכך אמרו: "למה נמשלו דברי תורה כתאנה, מה תאנה זו כל זמן שאדם ממשמש בה מוצא בה תאנים, אף דברי תורה כל זמן שאדם הוגה בהם מוצא בהם טעם." ודי בידיעה זו, בתחושה זו, כדי שלא למוש מהאוהל!

הענין שהיה מיוחד ביהושע שעל כן נבחר להיות מנהיגם של ישראל - הוא משום שהיה "נוצר תאנה" שמצא התחדשות בתורה בכל פעם מחדש.

וכשם שהדברים נאמרו בגדול בישראל, אמורים הם מקל וחומר לכל אחד ואחד מאיתנו. אין מושג של "סוף זמן", אין מקום לרפיון. התורה גדולה כל כך, רחבה כל כך, ועמוקה כל כך, ככל שנוסיף ונהגה נגלה בה עוד ועוד טעמים, מעמקים וגבהים, אופקים חדשים. "אשרי אדם שומע לי, לשקוד

על דלתותי יום יום, לשמור מזוזות פתחי". יום יום, פשוטו כמשמעו. בתחילת הזמן ובאמצעו, בסוף הזמן ואף בבין הזמנים!

אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה

בפרשתינו כנ"ל מצינו את מינויו של יהושע למנהיג ושם נאמר "ונתתי מהודך עליו" מביא רש"י מהגמרא מס' בבא בתרא: זקנים שבדור אמרו - "פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה. אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה".

וכי "פני לבנה" הוא דבר קטן שיש להתבייש בו? הן מדרגתו של יהושע היתה גבוהה מאוד. כפסוק "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה וכו".

אלא שהכוונה הבושה לזקנים, ולהבנת הדברים מביא החפץ חיים משל. מישהו מבני העיר שמע שבמדינה רחוקה נתגלו אוצרות של יהלומים יקרים וכל הרוצה יכול לבוא ולחפור ולהתעשר. החליט הלה לנסוע לאותו מקום אלא שביקש לו צוותא, מישהו מידידיו. פנה לכולם וסיפר להם את החדשות והציע להם להצטרף, אך כולם סרבו חוץ מאחד. אשר הסכים לקבל על עצמו את טלטולי הדרך וקושי החיים שם כדי להתעשר אף הוא.

לימים שבו שניהם לעירם כשהם עשירים מופלגים. כל שאר החברים שדחו את הצעתו קינאו בהם והצטערו מאוד שלא הסכימו להצטרף לנסיעה ולזכות בעושר האגדי.

צער מעין זה הצטערו גם הזקנים שבאותו דור כשראו למה זכה יהושע, שהיה אחד מהם. רק משום שטרם וישב "במקום של אבנים טובות ומרגליות". שישמש את משה רבינו. הן גם שאר הזקנים יכולים היו לזכות בכל אותו "עושר" במדרגת נבואה וחכמה. ועל כך "אוי לאותה בושה, אוי לאותה כלימה".

וכן אותו דבר כאשר יושבים תלמידים בכיתה ואחד מבני החבורה שוקד בתורה ואינו שת ליבו לעצת היצר, עולה ומתעלה וזוכה באושר נצחי. הרבה אינם מצטרפים אליו מחמת "קושי הדרך" ומרצון להתפנק בחלומות, אך בסוף כאשר הוא מתגלה כאיש תורה מורם מעם כולם מצטערים ואז "אוי לאותה בושה". הן כל זאת היה בהישג ידינו, ובטפשותינו איבדנו הכל.